

и частично американской селекции. Животные характеризуются достаточно высокими удоями, жирномолочностью и хорошими откормочными и мясными качествами. В их генотипе от 25 до 75 % наследственности голштинов.

В зоне Полесья сформировался тип скота на основе белоголовой украинской породы с использованием, в основном, быков голландской селекции и частично помесных голштинов, которые были получены в племенных хозяйствах Украины. Представители этого типа мельче в сравнении из вышеназванными, отличаются, как правило, молочно-мясным типом телосложения, достаточно высокой жирномолочностью, плодовитостью и приспособленностью к условиям Полесья.

В 2002 году завершены работы по созданию 2-х новых внутривидовых типов украинской черно-пестрой молочной породы – южного и сумского. Первый выведен на основе красной степной породы с использованием быков голштинской и украинской черно-пестрой молочной породы. Сумский внутривидовый тип создан на основе лебединской породы с использованием генофонда тех же пород.

По данным бонитировки 2011 года, численность коров украинской черно пестрой молочной породы составила 55300 голов. Как по поголовью, так и по продуктивности украинская черно-пестрая молочная порода занимает первое место среди основных молочных пород Украины. Средняя продуктивность 14601 коров-первотелок в племенных хозяйствах составила 5481 кг молока с содержанием жира в нем 3,72 %. Ряд племенных хозяйств достигли продуктивности более 8 тыс кг. Животные украинской черно-пестрой породы при создании надлежащих условий лактируют 6 и больше лактаций.

УДК 636.22/28.082

ВИКОРИСТАННЯ ФАКТОРА «КІЛЬКІСТЬ ДІЙНИХ ДНІВ» ДЛЯ ОЦІНКИ ПРОДУКТИВНИХ І ВІДТВОРНИХ ПОКАЗНИКІВ МОЛОЧНИХ КОРІВ

Р. В. Ставецька, І. А. Рудик*
Білоцерківський національний аграрний університет

Як величина надою за лактацію, так і стан відтворення у стаді, зокрема вихід телят на 100 корів, залежать від тривалості лактації, тобто від кількості дійних днів. Оптимальна кількість дійних днів – 305. За такої тривалості лактації забезпечуються високі показники продуктивності, відтворної здатності та тривалості продуктивного використання корів. Проте ні у високопродуктивних стадах кількість дійних днів корів значно перевищує бажані показники, в першу чергу, через подовження тривалості сервіс-періоду.

© Р. В. Ставецька, І. А. Рудик, 2012

Метою досліджень було вивчення ефективності використання фактору «кількість дійних днів» для оцінки продуктивних і відтворних показників корів української чорно-рябої молочної породи, на основі отриманих даних проведення корекції надою і розрахунку втрат приплоду та вивчення впливу ряду факторів на кількість дійних днів корів.

Дослідження проведені у стаді племзаводу української чорно-рябої молочної породи ТОВ АФ «Матюші» Київської області. Утримання корів у холодну пору року – стійлове, у теплу – табірне, доїння – у молокопрвід.

Молочну продуктивність корів вивчали за показниками надою за 305 днів або за укорочену (не менше 240 днів) лактацію, кількістю молочного жиру і білка.

Відтворні показники корів вивчали за тривалістю сервіс-, сухостійного та міжотельного періодів, періоду від отелення до першого осіменіння, індексом осіменіння (кількість осіменінь у розрахунку на одне плідне) та коефіцієнтом відтворної здатності.

Корегування надою і втрати приплоду залежно від кількості дійних днів розраховані за методикою, яка описана М. С. Габаевым и В. М. Гукежевym. Фактичний надій за перші 305 днів лактації або вкорочену закінчену лактацію перемножують на поправочний коефіцієнт, який обчислюється як відношення 305 днів до фактичної кількості дійних днів за всю лактацію.

Статистична обробка результатів досліджень виконана згідно з методами статистичного аналізу на ПК за допомогою пакета статистичних функцій табличного редактора MS Excell.

Молочна продуктивність корів ТОВ АФ «Матюші» за першу лактацію в середньому склала 6775 кг молока із масовим відсотком жиру в молоці 3,42 %, білка – 3,03 %. Тривалість лактації корів в середньому складала 370 днів, що на 65 днів вище за оптимальне значення. За такої тривалості лактації корови менш інтенсивно використовуються за одиницю часу. За умови врахування фактора «кількість дійних днів» і проведення корекції показників молочної продуктивності, спостерігається суттєве їх зниження, зокрема надою на 1190 кг, молочного жиру – 41, молочного білка – 36 кг.

Відтворні показники корів досліджуваного стада є нижчими за оптимальні значення: період від отелення до першого осіменіння становив у середньому 84 дні, сервіс-період – 155 днів, індекс осіменіння – 2,63, коефіцієнт відтворної здатності – 0,87. Із збільшенням тривалості сервіс-періоду зростає тривалість лактації. За рахунок подовженої тривалості лактації на кожні 100 корів у господарстві втрачається 16,8 гол приплоду.

Слід зазначити, що збільшення дійних днів вище за оптимальне значення не приводить до зростання надою і кількості молочного жиру: корови, лактація яких тривала 321 день і більше, поступались за надоєм коровам із оптимальною кількістю дійних днів на 26–603 кг (0,4–8,4 %), за кількістю молочного жиру – на 3–21 кг (1,2–8,5 %).

Надій у розрахунку на один день лактації відображає інтенсивність використання корів – даний показник знижується із зростанням кількості дійних днів. У групі корів із оптимальною кількістю дійних днів він стано-

виль 22,9 кг і поступається лише групі, де корови лактували 240–260 днів на 1,1 кг.

Отже, кращі показники молочної продуктивності характерні для корів, тривалість лактації яких знаходилась у межах 301–320 днів.

Встановлено, що із зростанням тривалості сервіс-періоду, величини індексу осіменіння і коефіцієнту відтворної здатності спостерігається тенденція до збільшення кількості дійних днів. Із зростанням кількості дійних днів вище оптимального значення (305 днів) щодня втрачається близько 0,3 % надою, що в стаді ТОВ АФ «Матюші» становить 20,3 кг та 0,24 гол приплоду у розрахунку на 100 корів.

Вірогідно доведено, що тривалість лактації корів досліджуваного стада залежить від генотипу батька, їх лінійної належності та частки спадковості за голштинською породою. Зокрема, дочки плідників М. Есмтімейта 5925716, Б. Рагтіма 27641106036, В. Джамборі 2261765 та Ф. Порша 2126847 переважали ровесниць за тривалістю лактації на 25–72 дні ($P \geq 0,95-0,99$).

Слід зазначити, що не встановлено тенденції зміни величини надою за лактацію залежно від кількості дійних днів. Зокрема, дочки бугая Х. Лідершіпа 397763 лактували найменшу кількість днів (341 день), маючи при цьому високий надій (6939 кг) ($P \geq 0,99$); дочки бугая Б. Рагтіма 27641106036 переважали своїх ровесниць як за кількістю дійних днів (413 днів) ($P \geq 0,99$), так і величиною надою (7119 кг) ($P \geq 0,99$).

Щодо лінійної належності корів, то найдовшою тривалістю лактації характеризуються корови ліній Старбака 352790 (381 день) ($P \geq 0,999$) і Чіфа 1427381 (375 днів) ($P \geq 0,999$) порівняно з ровесницями інших ліній. Найбільш оптимальна тривалість лактації (341 день) та високий надій (6939 кг) ($P \geq 0,99$) характерні для корів лінії Айвенго 1189870.

Втрати надою дочок різних плідників у зв'язку з подовженою лактацією коливаються від 10,6 до 26,1 %, приплоду – від 10,6 до 27,8 гол; залежно від лінійної належності корів – від 10,6 до 20,0 % та від 10,6 до 20,2 гол відповідно. Така мінливість досліджених показників дає змогу проводити відбір у стаді за кількістю дійних днів з урахуванням походження корів.

Згідно з результатами власних досліджень вищі показники кількості дійних днів характерні для корів, що мають у генотипі 100 % голштинської спадковості. Зокрема, вони переважають ровесниць, які мають у своєму генотипі 75–87,4 % голштинської спадковості, за кількістю дійних днів – на 32 дні ($P \geq 0,999$), а ровесниць із часткою спадковості за голштинською породою 87,5–99,9 % – на 35 днів. Корови із часткою спадковості за голштинською породою 100 % мають найвищі надої у стаді, а також найбільші втрати молока за лактацію та приплоду у розрахунку на 100 корів. Після корегування їх надій суттєво знизився (на 1618 кг) і вони стали поступатись за надоєм ровесницям інших груп. Отже, довга тривалість лактації корів, що мають у своєму генотипі 100 % спадковості за голштинською породою (довше на 93 дні за оптимальне значення), не компенсується високим надоєм і супроводжується суттєвими втратами молока і приплоду, що свідчить про не ефективне використання корів.

Встановити взаємозв'язок кількості дійних днів із походженням корів, величиною їх продуктивних та відтворних показників дає змогу коефіцієнт кореляції, а силу цього впливу – дисперсійний аналіз.

У результаті власних розрахунків виявлено додатну слабку кореляцію між кількістю дійних днів і часткою спадковості за голштинською породою корів ($r=+0,16$) та показниками молочної продуктивності ($r=+0,20-0,21$); середню за силою – із періодом від отелення до першого осіменіння ($r=+0,39$) ($P \geq 0,999$) та індексом осіменіння ($r=+0,56$) ($P \geq 0,999$); сильну – із тривалістю сервіс-періоду ($r=+0,85$) ($P \geq 0,999$).

Згідно з результатами дисперсійного аналізу сила впливу генетичних факторів на кількість дійних днів корів знаходиться в межах 14,3–52,4 %. Слід наголосити, що сильний вплив на досліджуваний показник має належність корів до певної лінії – 52,4 % ($P \geq 0,99$), що вказує на можливість проведення відбору корів за тривалістю лактації, ґрунтуючись на їх лінійній належності.

Використання фактору «кількість дійних днів» дає змогу більш об'єктивно оцінювати продуктивні і відтворні показники корів української чорно-рябої молочної породи. Подовження лактації більше 305 днів призводить до втрат надою і приплоду корів. Із зростанням кількості дійних днів вище оптимального значення (305 днів) щодня втрачається близько 0,3 % надою та 0,24 голови приплоду у розрахунку на 100 корів.

Встановлений вплив на тривалість лактації корів їхнього походження ($\eta^2_x=28,7$), лінійної належності ($\eta^2_x=52,4$ %) та частки спадковості за голштинською породою ($\eta^2_x=14,3\%$). Використання під час проведення селекційно-племінної роботи отриманих результатів сприятиме оптимізації тривалості лактації корів у стаді.

УДК 636.127.1.082

РИСИСТІ ПОРОДИ КОНЕЙ В УКРАЇНІ

І. О. Супрун
Національний університет біоресурсів
і природокористування України

Орловська рисиста порода є унікальним явищем не лише для конярства Росії чи країн СНД, але і світового кіннозаводства. Проте в умовах сьогодення орловський рисак переживає не кращі часи. З одного боку, порода є символом вітчизняного кіннозаводства, з іншого, – на іподромних випробуваннях відсоток орловців складає не більше 40, оскільки представники породи і за жвавистію, і за скороспілістю значно поступаються іншим рисистим породам – російській рисистій, американській стандартбредній та французькій.

© І. О. Супрун, 2012